
การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก
Strategy Development for Village Management according to Living based on
the Sufficiency Economy Philosophy in

Kamphaeng Phet and Tak

ดร.สมชัย วงษ์นายะ*

Dr.Somchai Wongnaya

ดร.ทวนทอง เชาวเกียรติพงศ์**

Dr.Tuanthong Chaowakeeratiphong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก สำหรับวิธีดำเนินการวิจัยมี 5 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ได้แก่ การสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง 625 คน การใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 400 คน การสัมภาษณ์แกนนำและประชาชนในหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 100 คน การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ 3 ครั้ง การตรวจสอบกลยุทธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และนำผลมาปรับปรุงกลยุทธ์ หลังจากนั้นนำกลยุทธ์ที่ปรับปรุงแก้ไขให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 19 คน ประเมินกลยุทธ์ ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตากที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 11 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) พัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แกนนำ ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องให้มีความสามารถในการคิดและความสามารถในการวางแผน 2) พัฒนาการจัดระบบข้อมูลและฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันให้ถูกต้องและครอบคลุมเพื่อใช้ในการวางแผน 3) พัฒนาการจัดทำแผนชุมชนที่มุ่งส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 4) พัฒนาการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการหมู่บ้านให้เอื้อต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) พัฒนาศักยภาพของผู้นำของคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและคณะกรรมการกลุ่มต่างๆ ให้มีความสามารถในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 6) ส่งเสริมให้ประชาชนให้ความสำคัญและดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยวิธีการที่หลากหลาย 7) ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8) พัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มต่างๆ ให้เข้มแข็ง 9) สร้างเครือข่ายระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ และจังหวัด เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน 10) พัฒนาระบบการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในทุกระดับ โดยเน้นให้องค์กรภาคประชาชนมีส่วนร่วม และ 11) ส่งเสริมให้มีการนำผลการติดตามและประเมินผลไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ : กลยุทธ์ / การบริหารจัดการหมู่บ้าน / หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

*รองศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

**รองศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop strategies for village management according to living based on this philosophy in Kamphaeng Phet and Tak. This study was divided into 5 stages. Each stage had a collection of its own data, including interviewing 625 people and village leaders, conducting a questionnaire on the opinions of 400 committee members, interviewing 100 leaders and people in the villages who have succeeded in living based on this philosophy, organizing 3 workshops, checking the correctness of the strategies by 5 experts, and finally evaluating the strategies by 19 experts. The strategies for village management according to living based on the Sufficiency Economy Philosophy in Kamphaeng Phet and Tak were as follows: 1) Development of committee's potential on movement of the Sufficiency Economy Philosophy, community leaders and others concerned to be able to think and plan, 2) Development of information systems and databases to be used in planning that are current, accurate and comprehensive, 3) Development of a community plan that aims to promote living based on the Sufficiency Economy Philosophy by the participation of all sectors, 4) Development of administration management structure contributing to living based on the Sufficiency Economy Philosophy, 5) Development of the committee leaders on movement of the Sufficiency Economy Philosophy to be able to work continuously, 6) Promoting the people's awareness and promoting living based on the Sufficiency Economy Philosophy with a variety of activities, 7) Promoting knowledge management of living based on the Sufficiency Economy Philosophy, 8) Strength development of management of groups, 9) Establishment of village, sub-district, district, and provincial networks to coordinate exchange of learning and community activity, 10) Development of a follow up and evaluation of performance at all levels focusing on civil society participation, and 11) Promoting the implementation of follow up and evaluation to improve the management of village concerning living based on the Sufficiency Economy Philosophy.

Keywords : Strategy / Village Management / Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

ในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้ายั่งยืนและมั่นคงนั้น แนวทางที่สำคัญ ได้แก่ แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานให้กับรัฐบาลและปวงชนชาวไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน ก็ได้ให้ความสำคัญกับการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้เกิดผลในการพัฒนาประเทศ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและท้องถิ่นให้ยั่งยืนและมั่นคงนั้น จำเป็นที่

จะต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อที่จะทำให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถและเพิ่มความเข้มแข็งให้กับประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นให้สามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ให้เห็นถึงแนวทางในการปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม เพื่อให้ประชาชนมีความพร้อมที่จะสามารถดำรงชีวิตภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งในปัจจุบันกระทรวงต่างๆ ได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดทำเป็นนโยบายเพื่อขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ

ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ 12 (ศพช. เขตที่ 12) ในฐานะหน่วยหนึ่ง สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน มีพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก สุโขทัย กำแพงเพชร นครสวรรค์ และอุทัยธานี มีแนวความคิดว่าหมู่บ้านเป้าหมายเศรษฐกิจพอเพียงปี 2550 ใน 5 จังหวัดจะบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องทำให้ประชาชนในชุมชนมีอุดมการณ์ และยึดมั่นในสิ่งเดียวกัน หล่อหลอมความคิดเรื่องการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง การมีวิถีประชาธิปไตยและการปลูกฝังทัศนคติในเรื่องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการเป็นสนองต่อนโยบายรัฐบาลและภารกิจ กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้ดำเนินโครงการคัดเลือกหมู่บ้านที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” จังหวัดละ 1 หมู่บ้าน และเข้ารับการคัดเลือกในระดับเขต จำนวน 1 หมู่บ้าน (ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ 12, 2550, หน้า 4)

จังหวัดตากและจังหวัดกำแพงเพชร ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างยิ่ง และในปี พ.ศ. 2549 เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงสิริราชสมบัติครบ 60 ปี จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น โดยให้อำเภอ/กิ่งอำเภอ คัดเลือกหมู่บ้านที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอละ 1 หมู่บ้าน แล้วดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมายตามโครงการ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2548-กันยายน พ.ศ. 2549 โดยในปีงบประมาณ 2550 มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ให้ได้ร้อยละ 50 ของหมู่บ้านทั้งหมด และในปีงบประมาณ 2551 มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงให้ครบทุกหมู่บ้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นมหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในเขตจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก โดยมีภารกิจที่สำคัญ 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งภารกิจการวิจัยและการบริการวิชาการแก่สังคมนั้น เป็นภารกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัย นับตั้งแต่มีการเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในระดับประเทศ ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นจำนวนมาก โดยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และหน่วยงานอื่นๆ แต่ในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก ยังขาดการวิจัยที่จะสร้างองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านส่วนใหญ่ในจังหวัดกำแพงเพชรและตากยังขาดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการหมู่บ้านตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก เพื่อประโยชน์ต่อชุมชนในการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการให้ชุมชนสามารถดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนและแกนนำหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการที่รับผิดชอบในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก
5. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความ ต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนและ แกนนำหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่ เป็นประชาชนและแกนนำหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก จำนวน 625 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการที่รับผิดชอบในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก เก็บรวบรวมข้อมูลโดย ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัด กำแพงเพชรและจังหวัดตาก จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาองค์ความรู้ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านที่ ประสบความสำเร็จในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้นำและ แกนนำในหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัด กำแพงเพชรและจังหวัดตาก 10 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 10 คน รวม 100 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้นำและ แกนนำในหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัด กำแพงเพชรและจังหวัดตาก 10 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 10 คน รวม 100 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 5 พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก ในขั้นตอนนี้ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอนย่อยได้แก่

5.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมนอกและการยกย่องกลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดประชุมปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้อง 3 ครั้ง จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ 10 คน 14 คน และ 90 คน ตามลำดับ

5.2 การตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ยกร่างจากขั้นตอนที่ 5.1 โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำผลมาปรับปรุงแก้ไข

5.3 การประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 19 คน ประเมินกลยุทธ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน และแกนนำหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก สรุปได้ดังนี้

1.1 สภาพการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบว่า ในภาพรวมประชาชนและแกนนำหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตากมีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีการดำเนินการในระดับมาก ได้แก่ ด้านจิตใจและสังคม ส่วนด้านเศรษฐกิจ ด้านการเรียนรู้ และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก

1.2.1 ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนไม่ได้จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน ไม่ได้เลี้ยงสัตว์หรือเลี้ยงปลาเพื่อลดรายจ่ายของครอบครัว การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพหลักยังไม่เข้มแข็ง การประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ยังไม่สามารถดำเนินการได้ดี การดำเนินงานเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ

1.2.2 ด้านการเรียนรู้ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนน้อย คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น บางหมู่บ้านไม่มีศูนย์เรียนรู้ชุมชน ขาดกิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ โดยคนในหรือคนนอกชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหาน้อย

1.2.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า กิจกรรมที่ให้ความรู้เพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีน้อย ประชาชนส่วนหนึ่งไม่เข้าร่วมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำให้ดำเนินการไม่ได้ผล ขาดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน ขาดความรู้และทักษะในการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดรายได้กับคนในชุมชน

1.2.4 ด้านจิตใจและสังคม พบว่า กิจกรรมการสร้างสามัคคีและความร่วมมือของคนในหมู่บ้านไม่น่าสนใจ ประชาชนส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

1.3 ความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบว่า ความต้องการที่สำคัญ ได้แก่ ผู้นำในหมู่บ้านและแกนนำในหมู่บ้านเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำแผนการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกหมู่บ้านในตำบลให้ชัดเจน มีการจัดทำงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละหมู่บ้าน

2. การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการที่รับผิดชอบในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก สรุปได้ดังนี้

2.1 สภาพการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการที่รับผิดชอบในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบว่าส่วนใหญ่มีการจัดทำแผนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับ มีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้กับประชาชน มีการจัดฝึกอบรมให้กับกลุ่มต่างๆ มีการพาไปศึกษาดูงานหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ มีการกำกับดูแลและการประเมินผลโดยให้กลุ่มต่างๆ รายงานผลการดำเนินงาน

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการที่รับผิดชอบในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบว่า ปัญหาด้านงบประมาณและด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านประชาชน ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการตามแผน ด้านชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับตำบล ด้านชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับหมู่บ้าน และด้านผู้นำชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 แนวทางการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการที่รับผิดชอบในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบว่า แนวทางที่สำคัญ ได้แก่ 1) มีการจัดทำแผนชุมชนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ชัดเจนโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย 2) มีการพาแกนนำและประชาชนไปศึกษาดูงานหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพของแกนนำในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ผลการศึกษาศักยภาพด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบว่า 1) การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ทั้งในด้านการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน 2) หมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะร่วมมือกันแก้ปัญหาในเรื่องต่างๆ เป็นอย่างดี มีการทำแผนแม่บทชุมชนเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของตนเอง 3) การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความพร้อมในด้านต่างๆ 4) การบริหารจัดการร้านค้าของหมู่บ้าน การจัดตั้งร้านค้าขึ้นในชุมชนเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปซื้อสินค้าที่อยู่ในท้องถิ่นอื่น 5) การดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ ให้เกิดความเข้มแข็ง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพต่างๆ เป็นต้น

4. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบปัจจัยที่สำคัญ คือ ปัจจัยด้านผู้นำ ด้านชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับหมู่บ้าน ด้านประชาชน ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในหมู่บ้าน ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการบริหารจัดการหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านปัจจัยภายนอกอื่นๆ ได้แก่ การมีพัฒนาการที่มีความรู้ความสามารถหน่วยงานภายนอกที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ และจังหวัดและอำเภอมีเป้าหมายและวิธีการที่ชัดเจนในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. กลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก ประกอบด้วย 11 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) พัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แกนนำ ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องให้มีความสามารถในการคิดและความสามารถในการวางแผน 2) พัฒนาการจัดระบบข้อมูลและฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันให้ถูกต้องและครอบคลุมเพื่อใช้ในการวางแผน 3) พัฒนาการจัดทำแผนชุมชนที่มุ่งส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 4) พัฒนาการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการหมู่บ้านให้เอื้อต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) พัฒนาศักยภาพของผู้นำของคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและคณะกรรมการกลุ่มต่างๆ ให้มีความสามารถในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 6) ส่งเสริมให้ประชาชนให้ความสำคัญและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยวิธีการที่หลากหลาย 7) ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8) พัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มต่างๆ ให้เข้มแข็ง 9) สร้างเครือข่ายระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอและจังหวัด เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน 10) พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในทุกระดับ โดยเน้นให้องค์กรภาคประชาชนมีส่วนร่วม และ 11) ส่งเสริมให้มีการนำผลการติดตามและประเมินผลไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนและแกนนำหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก มีประเด็นที่อภิปรายผลดังนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนและแกนนำหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบว่า ในภาพรวมประชาชนและแกนนำหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตากมีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านเศรษฐกิจ ด้านการเรียนรู้ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านจิตใจและสังคม มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสังคมชนบทซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม ลักษณะของสังคมเกษตรได้หล่อหลอมชีวิตจิตใจของคนชนบทดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย มีจิตใจอ่อนโยนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลกันและกัน ทำให้สมาชิกในสังคม สามารถปรับตัวเข้าหากันได้อย่างสงบสุข ประชาชนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติเกิดความผูกพัน ห่วงใยดูแลทุกข์สุขกัน และมีการร่วมกิจกรรมที่สำคัญของหมู่บ้าน จึงทำให้ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินชีวิตด้านจิตใจและสังคมอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกรัตน์ ยศไกร (2549) ที่พบว่า ชาวบ้านมีจิตสำนึกในชุมชนร่วมกัน

สูง มีระดับคุณธรรมในจิตใจสูง และผลการวิจัยของ ปิ่นสะอาด สหนาวัน (2552) ที่พบว่า ประชาชน มีการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก

1.2 ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนและแกนนำหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบว่า ในด้านเศรษฐกิจ มีปัญหาที่เกี่ยวกับการลดรายจ่ายของครอบครัว โดยส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน ไม่ได้เลี้ยงสัตว์หรือเลี้ยงปลา เพื่อลดรายจ่ายของครอบครัว การประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ยังไม่สามารถดำเนินการได้ดี ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ของครัวเรือน นอกจากนี้การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเป็นภาระที่จะต้องดำเนินการให้ต่อเนื่อง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประภาพร สุปัญญา (2550) ที่พบว่าแกนนำหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดขอนแก่นมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง และผลการวิจัยของ ปิ่นสะอาด สหนาวัน (2552) ที่พบว่าประชาชนในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทยมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง

ในด้านการเรียนรู้พบว่า ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนและแกนนำหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก มีปัญหาเกี่ยวกับประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนน้อย คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนชุมชน และคิดว่าการทำแผนชุมชนเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน เป็นต้น ส่วนคนรุ่นใหม่ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือเยาวชนในชุมชน ไม่ค่อยสนใจและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงไม่สนใจที่จะได้รับการถ่ายทอดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เยาวชนบางส่วนติดใจอยู่กับความสะดวกสบาย และเป็นนักบริโภคนิยม

ส่วนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนและแกนนำหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก มีปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ให้ความรู้เพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีน้อย ประชาชนส่วนหนึ่งไม่เข้าร่วมเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในหมู่บ้านยังขาดแกนนำที่ให้ความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3 ผลการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนและแกนนำหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบว่า ความต้องการที่สำคัญได้แก่ ผู้นำในหมู่บ้านและแกนนำในหมู่บ้านเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ถ้าผู้นำและแกนนำในหมู่บ้านเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็จะทำให้ประชาชนในหมู่บ้านเห็นความสำคัญและมีตัวอย่างให้ปฏิบัติตามในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการที่รับผิดชอบในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก มีประเด็นที่จะอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาสภาพการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบว่า คณะกรรมการทุกระดับมีการจัดทำแผนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดทำแผนเป็นกิจกรรมสำคัญอันดับแรกของ

การบริหารหรือการดำเนินงานด้านต่างๆ ที่ต้องจัดทำและส่วนมากหน่วยงานต่างๆ หรือคณะกรรมการต่างๆ จะถูกกำหนดจากหน่วยงานที่กำกับดูแลให้ต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาการดำเนินงาน

2.2 ผลการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการที่รับผิดชอบในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบว่า ปัญหาที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประชาชนมีภาระหนี้สินมาก มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนประสบปัญหาค่าครองชีพที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากสาเหตุต่างๆ ทั้งปัจจัยภายในประเทศและภายนอกประเทศ รวมทั้งสาเหตุจากภัยธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ประชาชนส่วนหนึ่งบริโภคสื่อต่างๆ ที่จูงใจให้ประชาชนใช้จ่ายในเรื่องต่างๆ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ โทรศัพท์มือถือ เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน เป็นต้น ทั้งการซื้อเงินสดหรือซื้อเงินผ่อน ทำให้ประชาชนใช้จ่ายเกินรายได้

2.3 ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการที่รับผิดชอบในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบว่า แนวทางที่สำคัญ ได้แก่ มีการจัดทำแผนชุมชนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ชัดเจนโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดทำแผนที่ผ่านมาผู้ที่เกี่ยวข้องยังมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนน้อย เนื่องจากคณะผู้จัดทำอาจจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและต้องการให้ทำแผนเสร็จเรียบร้อยโดยใช้เวลาไม่มาก

3. การศึกษาองค์ความรู้ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก มีประเด็นที่จะอภิปรายผล ดังนี้

จากผลการวิจัยบ่งชี้ความรู้ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก คือ การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ทั้งในด้านการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวัน หมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะร่วมมือกันแก้ปัญหาในเรื่องต่างๆ เป็นอย่างดี การดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านจะมีการทำงานเป็นทีม มีการประชุมปรึกษาหารือกันอยู่เสมอ มีการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความพร้อมในด้านต่างๆ การบริหารจัดการร้านค้าของหมู่บ้าน การดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ ให้เกิดความเข้มแข็ง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพต่างๆ เป็นต้น จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์สถานการณ์องค์ความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของอภิชัย พันธเสน และคนอื่น ๆ (2549, หน้า 12) ที่พบว่า ความรู้ของชุมชนไทยในภาคชนบทและ/หรือภาคการเกษตร เรื่อง ความพอเพียงหรือเศรษฐกิจพอเพียงดำรงอยู่แล้วในวิถีชีวิตชุมชนด้วยอุดมการณ์การผลิตที่มีเอกลักษณ์แตกต่างจากอุดมการณ์การผลิตแบบทุนนิยมความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาในการดำรงชีวิตของผู้คนในภาคการเกษตรหรือการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพิงระบบนิเวศธรรมชาติและระบบความสัมพันธ์ทางสังคมวัฒนธรรมในฐานะปัจจัยในการผลิตที่มีความสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากตั้งอยู่บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนหรือทำลายล้างระบบต่างๆ ที่หล่อเลี้ยงชีวิตมนุษย์ วิธีการผลิตและจารีตต่างๆ จึงสะท้อนการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การใช้หลักการกระจายความเสี่ยงในกิจกรรมการผลิต และพัฒนาสำนักกลุ่ม-ชุมชนเพื่อร่วมแรงในการผลิต การจัดการผลผลิตและการพัฒนาสวัสดิการของชุมชนในรูปแบบต่างๆ

4. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบปัจจัยที่สำคัญได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำและชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในหมู่บ้าน

ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยภายนอกอื่นๆ ผลการวิจัยบางส่วนสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะแนวคิดหรือปรัชญาและการศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของชุมชนในเขตต่างๆ ของอภิชัย พันธเสน และคนอื่นๆ (2549, หน้า 223-224) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านกลุ่ม องค์กรและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจกับภาวะหนี้สิน และด้านหน่วยงานภายนอกชุมชน

5. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก พบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดและมาตรการ/วิธีการในการดำเนินงาน ซึ่งกลยุทธ์ที่พัฒนามาขึ้นนั้น พบว่า ผลการประเมินด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในกระบวนการพัฒนากลยุทธ์ มีหลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การหาข้อมูลพื้นฐานให้ครอบคลุม เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ของสิ่งที่ต้องการพัฒนา กลยุทธ์ ได้แก่ สภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนและแกนนำหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก สภาพ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการที่รับผิดชอบ ในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก การหาข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการร่างกลยุทธ์ ได้แก่ การศึกษาองค์ความรู้ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก รวมทั้งมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก โดยจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้อง 3 ครั้ง มีการเชื่อมโยงข้อมูลพื้นฐานกับผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกไปสู่การกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตาก หลังจากนั้นมีการตรวจสอบกลยุทธ์และนำผลมาปรับปรุงแก้ไข และนำกลยุทธ์ที่ปรับปรุงแก้ไขไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินกลยุทธ์ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามแนวคิดของสมยศ นาวิการ (2544, หน้า 22-23) ที่กล่าวถึงการพัฒนากลยุทธ์ว่า การพัฒนากลยุทธ์ประกอบด้วยขั้นตอน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อพิจารณา จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ซึ่งเรียกว่า การวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) การกำหนดกลยุทธ์ คือ การพัฒนาแผนระยะยาวบนรากฐานของสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก การดำเนินกลยุทธ์ เป็นการถ่ายทอดกลยุทธ์ให้เป็นการกระทำด้วยการวางแผนการดำเนินงานในรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ การควบคุมกลยุทธ์ เป็นการตรวจสอบกิจกรรมและผลการดำเนินงาน เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานจริงและผลการดำเนินงานที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับหมู่บ้าน ควรนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้
 - 1) ควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและเลือกกลยุทธ์ที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน
 - 2) ควรพัฒนาผู้นำและชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความพร้อมในการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3) ควรนำกลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านไปประยุกต์ใช้ให้ครอบคลุมการบริหารจัดการทั้ง 4 ชั้น ได้แก่ การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล และการนำผลไปใช้
 - 1.2 ชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับตำบล ควรนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้
ควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของทุกหมู่บ้านในตำบล เพื่อเลือกกลยุทธ์ในการพัฒนาในภาพรวม
 - 1.3 คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอและระดับจังหวัด ควรนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้
ควรพิจารณาว่ากลยุทธ์ใดจำเป็นต้องพัฒนาโดยคณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม
 - 1.4 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอและจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอและจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้
ควรพิจารณาว่ากลยุทธ์ใดจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา โดยการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับต่างๆ
- ### 2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
- 2.1 ควรมีการศึกษาการนำกลยุทธ์การบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดตากไปสู่การปฏิบัติ
 - 2.2 ควรมีการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดอื่นๆ จากนั้นนำผลการวิจัยมาสังเคราะห์ร่วมกัน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่
 - 2.3 ควรมีการถอดบทเรียนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชาวบ้านที่ได้รับการยอมรับในชุมชน
 - 2.4 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการประยุกต์ใช้กับการจัดการกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ ยศไกร. (2549). **พลังชุมชนและการบูรณาการเพื่อเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนพุทธมุสลิม และอาข่าในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประภาพร สุปัญญา. (2550). **การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงของแกนนำหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปิ่นสะอาด สหาวิน. (2552). **วิถีการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ 12. (2550). **เพิ่มพูนทักษะความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง**. นครสวรรค์ : ทิศทางการพิมพ์.
- สมยศ นาวิการ. (2544). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991.
- อภิชัย พันธเสน และคนอื่นๆ. (2549). **สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

References

- Academic Help Center Area 12 of Community Development Department. (2007). **Enhancement of skills and knowledge in Sufficiency Economy**. Nakornsawan : Tistang Publishing.
- Navekarn, S. (2001). **Strategic Management**. (5 th ed.). Bangkok : Bannakit 1991.
- Panthasen, A., et al. (2006). **A synthesis of Sufficiency Economy**. Bangkok : Thailand Research Fund (TRF).
- Sahanavin, P. (2009). **Way of living in Sufficiency Economy of the people in central region of Thailand**. Bangkok : Research and Development Institute, Ramkhamhaeng University.
- Supunya, P. (2007). **The application of Sufficient Economic philosophy into real practice of village leaders who project of Sufficient Economic villages, Khon Kaen**. Master's thesis, Khon Kaen University.
- Yossakrai, K. (2006). **Community power and integration for Sufficiency Economy : Cases of Buddhist, Muslim, and Akha communities in Thailand**. Doctoral dissertation, Thammasat University.